

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNİVERSİTETİ

«Beynəlxalq münasibətlər» kafedrası

Bakalavr hazırlığı üçün

**BEYNƏLXALQ
MÜNASİBƏTLƏR
NƏZƏRİYYƏSİ**

fənninin

P R O Q R A M I

BAKİ – 2010

Proqram Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin
«Beynəlxalq münasibətlər» kafedrasında hazırlanmışdır.

Tərtibçilər: prof. **B.M.Abdullayev**

t.e.n. **D.H.Cəfərova**

Redaktor: prof. **B.M.Abdullayev**

Rəyçilər: **doc. M.Q.Məmmədov**
dos. H.A.İsrafilov

Azərbaycan Respublikası Təhsil
Nazirliyi Elmi-metodiki Şurasının
“Sosial-siyasi elmlər” bölməsinin
08 iyul 2010 il tarixli iclasının
qərarı ilə təsdiq edilmişdir
(9 sayılı protokol)

I Mövzu:

Beynəlxalq münasibətlər nəzəriyyəsinin predmeti və metodları

Beynəlxalq münasibətlər nəzəriyyəsinin anlayışı və meyarları. Dünya siyasəti. Xarici və daxili siyasətin qarşılıqlı əlaqələri. Beynəlxalq-siyasi elmin predmeti.

II Mövzu:

Beynəlxalq münasibətlər nəzəriyyəsində metod problemləri

Metod probleminin mahiyyəti. Situasiya analizinin metodları: müşahidə, sənədlərin öyrənilməsi; müqayisə, eksplikativ üsullar; kontent-analiz; invent-analiz; eksperiment. Proqnostik metodları: De effiy metodları; ssenariylərin təşkili (qurulması); sistemli yanaşma.

Qərarların qəbul edilməsi prosesinin təhlili. Proqnozlaşdırılmanın konseptual sxeması.

III Mövzu:

Beynəlxalq münasibətlər nəzəriyyəsinin paradigmaları, əhəmələri və mübahisələri

Əhəmələr: beynəlxalq münasibətlər sosial-siyasi fikrin tarixində. Fukidid və Siseron; Emer fon Vattel və Tomas Hobbs; Con Lokk və Huqo Qrosi; Devid Yum və İmmanuil Kant.

«Kanonik» paradıqmalar: əsas müddəalar. Liberal-idealist paradıqma; siyasi realizm; Marksist-Leninçi paradıqma. «Böyük mübahisələr: siyasi realizmin yeri.

Neorealizm və neoliberalizm arasında olan mübahisə. Neorealizm. Neoliberalizm. Mübahisənin əsas müddəaları. Beynəlxalq münasibətlərin anarxiyinin əmələ gəlməsi və nəticəsi.

IV Mövzu:

Beynəlxalq münasibətlər nəzəriyyəsinin müasir məktəb və istiqamətləri

Neorealizm və neoliberalizm arasında olan mübahisə. Neorealizm. Neoliberalizm. Əsas müddəalar. Beynəlxalq iqtisadi nəzəriyyə və neomarksizm. Beynəlxalq münasibətlər nəzəriyyəsində Böyük debatlar. Birinci Debat. Realizm və idealizm. İkinci debat. Bineviorizm, sayentizm və əənənçilik. Üçüncü debat: siyasi realizm və transmilli istiqamətin tərəfdaşları.

V Mövzu:

Beynəlxalq sistem

Sistem nəzəriyyəsinin əsas anlayışları. Beynəlxalq münasibətlərin təhlilində sistemli yanaşmanın xüsusiyyətləri və əsas istiqamətləri. Beynəlxalq sistemlərin struktur və növləri. Beynəlxalq sistemlərin fəaliyyət və transformasiya qanunları.

VI Mövzu:

Beynəlxalq münasibətlərin iştirakçıları

Aktorların davranış nəzəriyələrin ümumi xarakteristikası. Qərarın qəbul edilməsi nəzəriyyəsi. Beynəlxalq münasibətlər iştirakçıların məqsəd, vasitə və strategiyaları.

Beynəlxalq münasibətlərin dövlət və qeyri-dövlət iştirakçıları.

VII Mövzu:

Beynəlxalq münasibətlərin mühit sistemi

Beynəlxalq münasibətlər mühitinin xüsusiyyətləri. Sosial mühit. Dünya sivilizasiyasının müasir dövrün xüsusiyyətləri.

Beynəlxalq mühitin qloballaşması. Qloballaşmanın əsas tərkib hissələri barəsində mübahisə. Qloballaşmanın nəticələri.

VIII Mövzu:

Milli maraqlar: anlayış, struktur

«Milli marağ» anlayışı haqqında diskussiyalar. Milli marağın struktur və meyarları. Qloballaşma və milli marağ. Milli marağ və təhlükəsizlik dilemması. Milli marağ və ideologiya.

IX Mövzu:

Beynəlxalq təhlükəsizlik

Təhlükəsizliyin yeni konsepsiyaları. Kooperativ təhlükəsizlik konsepsiyası. İnsan təhlükəsizliyi konsepsiyası. Demokratik sülh konsepsiyası. Yeni global təhlükə və təhlükəsizlik mühitinin dəyişməsi.

X Mövzu:

Beynəlxalq münasibətlərin hüquqi tənzimlənməsi

Müasir beynəlxalq hüququn xüsusiyyətləri və onun əsas prinsipləri.

İnsan hüququ. Beynəlxalq humanitar hüquq. Humanitar müdaxilə konsepsiyası

XI Mövzu:

Beynəlxalq münasibətlərdə konfliktlər

Münaqişə anlayışı. «Soyuq müharibə» dövründə beynəlxalq münaqişələrin xüsusiyyətləri. Münaqişələrin anlayışı, növləri və funksiyaları. Bipolyar dünya sistemi. Münaqişələrin tənzimlənməsi: ənənəvi metodlar və institusional proseduralar.

Beynəlxalq münaqişələrin araşdırmalarının əsas istiqamətləri. Strateji araşdırmalar. Münaqişələrin araşdırılması. Sülhün araşdırılması.

Yeni dövr münaqişələrin xüsusiyyətləri. Səbəblər, iştirakçılar. Tənzimlənmə mexanizmləri.

XII Mövzu:

Beynəlxalq əməkdaşlıq və inteqrasiya

Beynəlxalq əməkdaşlığın ümumi xarakteristikası. Dövlətlərarası əməkdaşlıq siyasi realizm nöqteyi-nəzərdən. Solcializm və realizm beynəlxalq əməkdaşlıq problemi haqqında. Dövlətlərarası əməkdaşlığın təhlilinə dair sosioloji yanaşma. Beynəlxalq əməkdaşlıq və inteqrasiya prosesləri.

Ədəbiyyat:

1. Abbasbəyli. A.N. Beynəlxalq münasibətlər nəzəriyyəsi. B., 2007.
2. Abbasbəyli A.N. Beynəlxalq münasibətlərin proqnozlaşdırılmasının nəzəri problemləri. B. 2006.
3. Вахишов М. Beynəlxalq münasibətlər nəzəriyyəsi. B. 2002.
4. Адамшин А. На пути к мировому правительству. М., 2002.
5. Барановский В.Г. Международные организации как механизмы регулирования международных отношений// Современные международные отношения/ Под.Ред.А.В.Торкунова.-М., 2000.
6. Бузан Б. Уровни анализа в международных отношениях// Международные отношения: социологические подходы. М., 1998.
7. Валлерстейн И. Анализ мировых систем: современное системное видение мирового сообщества// Социология на пороге ХХЫ века: новые направления исследований. М., 1998.

8. Вико Дж. Основание новой науки об общей природе наций.-М., 1994.
9. Грум Дж. Растущее многообразие международных акторов// Международные отношения: социологические подходы/ Под ред.П.А.Цыганкова.-М., 1998.
10. Катценштейн П., Кохэн, Краснер С. «Международная организация» и исследования мировой политики// Мировая политика и международные отношения в 1990-е годы: взгляды американских и французских исследователей: Хрестоматия.-М., 2001.
11. Комитет внешнеполитического планирования. Мировой порядок после терактов в США: проблемы и перспективы. Комментарий КВП.-М., март 2002.
12. Косолапов Н.А. Контурь нового миропорядка//Постиндустриальный мир: М., 1999.
13. Кулагин В.М. Мир в ХХЫ в.: многополюсный баланс сил или глобальный Pax Democratica?//Полис.-2000.-№1.
14. Лебедева М.М. Мировая политика.-М., 2001.
15. Мировая политика и международные отношения в 1990-е годы: взгляды американских и французских исследователей.-М., 2001.
16. О методологии изучения международных отношений// Мировая экономика и международные отношения. 1998.-№2.
17. Ответственность по защите. Доклад Международной комиссии по проблемам вмешательства и государственного суверенитета (комиссии Санцн-Эванса). Оттава, 2001.
18. Системная историся международных отношений: в 4 т., М., 2003.
19. Смит С. Самопредставление дисциплины: происхождение теории международных отношений// Теория международных отношений на рубеже столетий/Под.ред.К.Бус, С.Смит.-М., 2002.

20. Теория международных отношений. Хрестоматия/Сост.науч.ред., Коммент.П.А.Цыганкова.- М., 2002.
21. Фельдман Д.М. Закономерности и тенденции в развитии международных отношений// Введение в социологию международных отношений. Учебное пособие. М., 1992.
22. Финнемор М. Нормы, культура и мировая политика с позиции социологического институционализма// Международные отношения: Социологические подходы.-М., 1998.
23. Фергюсон Й. Глобальное общество в конце двадцатого столетия// Международные отношения: Социологические подходы/ Под ред.П.А.Цыганкова.- М., 1998.
24. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций?// Полис.- 1994.-№1.
25. Цыганков П.А.Теория международных отношений. М., 2002
26. Шмит М. Борьба с терроризмом и применение силы с точки зрения международного права // Г.Партенкирхен. 2003.
27. Freidman Th. L. The Lexus and The Olive Tree-N.Y.1999.
28. The New International Relations: Theory and Practice.-М.- С.Smouts (ed.).-N.Y.2001
29. Many Globalizations: Cultural Diversity in the Contemporary World. P.L.Berger. S.P.Huntington (eds.)- Oxford; N.Y. 2002.
30. The National Security Strategy of the United States of Amerika.-Washington, D.C. September 2002.
31. International relations and World Politics by Paul R. Viotti and V.Kauppi, 2008
32. Kegley Ch.W.Wittkopf E.R. World Politics: Trend and Transformation 8 ed.-N.Y., 2001.
33. Explaining International Relations since 1945. N.Woods (ed.).-Oxford, 1999.

34. Cooper R. Is there a New World Order?// Prospects for Global Order. Vol.2. S.Sato, T.Taylor. (eds.)-L.1993.
35. Ikenberry G.J. After Victory: Institutions, Strategic Restraint, and the Rebuilding of Order After Major Wars.- Princeton. 2001